

**ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากร
องค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี***
EFFICIENT PERFORMANCE OF OFFICERS ACCORDING TO IDDHIPĀDA AT
THE PERSONNEL OF BANG DUEN SUPDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION PHUNPHIN DISTRICT SURATTHANI PROVINCE

พระปลัดอภิสิทธิ์ วิสารโท (โพธิ์วิชิต), ธิติวดี หมั่นมี, อภิญญา ฉัตรช่อฟ้า
Phrapalad Abhisit Visārado (Phowichit), Thitiwut Munmee, Apinyar Chatchorfa
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Corresponding Author E-mail: nonchapat.p@outlook.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล และ 3. ศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ใช้ระเบียบวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสมวิธี เก็บข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ จำนวน 12 รูปหรือคน ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 96 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และค่าเอฟ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า หลักอิทธิบาทธรรม ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า หลักอิทธิบาทธรรม สามารถทำนายประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ร้อยละ 65.3 และ 3. แนวทางการพัฒนา

*Received October 2, 2025; Revised March 27, 2026; Accepted April 20, 2026

การปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน เน้นความถูกต้อง รวดเร็ว และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ ด้านปริมาณงาน บุคลากรสามารถทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ด้านเวลา มีการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เวลาเหมาะสมและรวดเร็วขึ้น และด้านค่าใช้จ่าย บุคลากรบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์และนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน; หลักอิทธิบาทธรรม; องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

Objectives of this search article were: 1. study the level of efficient performance of officers according to Iddhipāda at the personnel of Administrative Organization 2. study the factors affecting the performance efficiency of personnel of Administrative Organization; and 3. study the guidelines for developing the efficient performance of officers according to Iddhipāda at the personnel of Bang Duen Subdistrict Administrative Organization in Phunphin District, Surat Thani Province. The research methodology is a mixed-methods approach. Qualitative research collected data from 12 key informants through in-depth interviews, while quantitative research gathered data via questionnaires from a sample group of 96 personnel of Bang Duen Subdistrict Administrative Organization, Phunphin District, Surat Thani Province. The instruments used were interview forms. Data were analyzed by calculating frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing using t-tests and F-tests, and through descriptive analysis.

The results showed that: 1. The overall level of efficient performance of officers according to Iddhipāda at the personnel of Administrative Organization, was at a high level ($\bar{X} = 3.84$). When considering each aspect, it was found that it was at a high level in all aspects. 2. Factors affecting the performance efficiency of personnel of Administrative Organization, were found that Iddhipāda affects the efficiency of personnel of Administrative Organization, in 2 aspects, with the statistical significance level of 0.01; the hypothesis is accepted. Iddhipāda can predict the performance of personnel

of Administrative Organization, by 65.3 percent, and 3. The guidelines for developing the efficient performance of officers according to Iddhipāda at the personnel of Administrative Organization include: Quality of work, emphasizing accuracy, speed, and satisfaction of service users; Quantity of work, personnel can work according to the set goals; Time, there is efficient time management, using time appropriately and more quickly; and Expenses, personnel manage resources cost-effectively, maintain equipment, and reuse resources.

Keywords: Performance; Iddhipāda; Administrative Organization

บทนำ

หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา กล่าวไว้ว่า ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใด ต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า “อิทธิบาท” ซึ่งหลักอิทธิบาท ประกอบด้วย หลักธรรม 4 ประการ ถือเป็นคำสอนที่มุ่งเน้นการปฏิบัติงานอยู่ให้บนฐานแห่งความสำเร็จตามประสงค์ เป็นคำสอนที่เน้นความสำเร็จของงานเป็นที่ตั้ง ประกอบด้วย 1. ฉันทะ ความพอใจ คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักที่จะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ 2. วิริยะ ความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม 3. จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้สิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาจิตฝักใฝ่ไม่ปล่อยใจ และ 4. วิมังสา ความไตร่ตรอง คือ ใช้ปัญญาพิจารณาตรวจสอบหาเหตุผล หากนำคำสอนตามหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2548))

องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีขนาดเล็กและมีความสำคัญต่อท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะถือเป็นองค์กรของรัฐที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ดังนั้น ถ้าการปฏิบัติงานของบุคลากรไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะส่งผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายต่อองค์กรได้ สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ ได้มีการกำหนดสมรรถนะที่จำเป็นในงานของข้าราชการส่วนท้องถิ่น โดยสามารถจำแนกแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำผู้บริหาร และสมรรถนะประจำสายงาน โดยในส่วนของสมรรถนะหลักนั้น ได้กำหนดให้ข้าราชการส่วนท้องถิ่นทุกตำแหน่งจำเป็นต้องมี องค์กรจึงต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนปัจจัยด้านต่าง ๆ เพื่อให้ราชการสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ ปัจจัยจึงใช้ในการปฏิบัติงานถือเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานเต็มใจที่จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ (สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ, 2558) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานโดยตรง และมีอิทธิพลกับการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน คือ ความสำเร็จในการ

ทำงาน การได้รับการยอมรับความก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน ลักษณะของงานที่ทำ และความรับผิดชอบ อีกทั้งแรงจูงใจยังมีอิทธิพลในการกำหนดประสิทธิภาพของการทำงานและยังเป็นแรงผลักดันให้ราชการปฏิบัติงานไปสู่เป้าหมายอย่างไม่ท้อถอย สร้างแรงขับเคลื่อนในการทำงานให้สำเร็จและปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ แสดงสมรรถนะในการปฏิบัติงานที่เป็นประโยชน์กับองค์กรเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมด้วยวิธีการที่เหมาะสมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพงานภายในองค์กรได้เป็นอย่างดี และนำไปสู่การพัฒนาที่ตรงจุด เพื่อให้บุคลากรแต่ละตำแหน่งสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้สูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ แบบสำรวจ และการวิจัยเชิงคุณภาพ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

2. กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ บุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยการคำนวณตามสูตรของทาคะยามาเน่ (Yamane, 1973) ใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 96 คน

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท จำนวน 12 รูปหรือคน แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มบุคลากร และกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในอำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ ซึ่งแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Intertie) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยสร้างแบบสอบถามแล้วนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปมาวิเคราะห์

4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากการขอหนังสือคำร้องต่อมหาวิทยาลัยเพื่อเก็บข้อมูลภาคสนามจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมายไว้ จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และนำเสนอต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ คือ 1. สถิติพรรณนา 2. สถิติที่ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3. การทดสอบสมมติฐาน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน 4. การวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถามปลายเปิด

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลจะถูกนำมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและตีความหมาย ซึ่งจะช่วยให้สามารถตอบคำถามหลักตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้

ผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเวลา ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมา คือ ด้านปริมาณงาน ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของงาน ($\bar{X} = 3.81$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.70$) ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ตารางที่ 1 หลักอิทธิบาทธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หลักอิทธิบาทธรรม	B	Std. Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.186	.250		4.745	.000
ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) (X13)	.410	.070	.603	5.888**	.000
ด้านวิริยะ (ความเพียร) (X12)	.140	.070	.169	2.000*	.049
ด้านฉันทะ (ความพอใจ) (X11)	.093	.070	.101	1.331	.186
ด้านวิมังสา (ความไตร่ตรอง) (X14)	.049	.072	.067	.671	.504

Multiple R = .808 $R^2 = .653$ Adjusted $R^2 = .638$ Std. Error = .344

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักอิทธิบาทธรรมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มี 2 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ ด้านจิตตะ (ความเอาใจใส่) และด้านวิริยะ (ความเพียร) พบว่า ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ 1. ด้านคุณภาพของงาน เน้นความถูกต้อง รวดเร็ว และความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยมีผลงานน่าประทับใจและเชื่อถือได้ 2. ด้านปริมาณงาน บุคลากรสามารถทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนด สะท้อนถึงการจัดการที่เป็นระบบ ช่วยให้หน่วยงานบรรลุแผนงานและสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากร 3. ด้านเวลา มีการบริหารจัดการเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เวลาเหมาะสมและพัฒนากระบวนการทำงานให้รวดเร็วขึ้น รวมถึงนำเทคโนโลยีมาช่วยเสริมการทำงาน สุดท้ายคือ ด้าน 4. ด้านค่าใช้จ่าย ที่บุคลากรบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า มีการดูแลบำรุงรักษาอุปกรณ์และนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมการใช้

ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ทั้งหมดนี้ล้วนสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชนและทำให้องค์กรเติบโตอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะว่า ผลของงานที่บุคลากรปฏิบัติมีความรวดเร็ว ได้มาตรฐาน บุคลากรปฏิบัติงานสำเร็จตามจำนวนที่กำหนดไว้ตามเป้าประสงค์ของหน่วยงาน บุคลากรมีการพัฒนาเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานให้มีความกระชับ รวดเร็ว ประหยัดเวลายิ่งขึ้น และบุคลากรปฏิบัติงานสำเร็จอย่างคุ้มค่าและประหยัดทรัพยากร สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภัททวโส (ศักดิ์นิติจารุชัย) (2566) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอภิปรายได้ว่า บุคลากรมีคุณภาพงานที่ดี มีความน่าเชื่อถือและโปร่งใส รวมถึงสามารถทำงานได้ตามปริมาณงานที่เหมาะสม ตามกำหนดเวลา และสามารถจัดสรรค่าใช้จ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของธนุตม์ น้อยพานิช (2566) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรสาธารณสุข อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอภิปรายได้ว่า บุคลากรมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพสูงในทุกด้าน ทั้งด้านปริมาณงาน คุณภาพงาน ความรวดเร็ว และการประหยัดทรัพยากร ซึ่งทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรภรณ์ สันติเสวี (2565) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยอภิปรายได้ว่า บุคลากรของสำนักงานมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ทันเวลา และใช้งบประมาณได้อย่างคุ้มค่าในทุกด้าน ได้แก่ คุณภาพ ปริมาณ เวลา และค่าใช้จ่าย ซึ่งทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเหมือนกัน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ สมมติฐานที่ 1 หลักอิทธิบาทธรรม ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตื่อน อำเภอพนมพิณ จังหวัดสุราษฎร์ธานี 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ศักดิ์ ทั้งทอง (2565) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างหลักอิทธิบาท 4 กับประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักพุทธธรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมาลัย สาแก้ว (2566) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลนั้น พบว่า 1. ภารกิจของบุคลากร ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรทั้ง 3 ด้าน คือ การจัดการหน้าที่การปฏิบัติงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคลากร และการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 2. หลักอิทธิบาท 4 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของวลัยพร เตชนันท์ (2565) ผลการวิจัยพบว่า หลักอิทธิบาท 4 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์ค่อนข้างสูง กล่าวคือ เมื่อมีการบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ในการให้บริการประชาชนมากขึ้น ก็จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนเพิ่มมากขึ้น จึงยอมรับสมมติฐาน

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน อำเภอพุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ คุณภาพงานถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นที่น่าพอใจ ปริมาณงาน สามารถทำงานได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ เวลางาน บริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เทคโนโลยีช่วยให้ทำงานได้เร็วขึ้น และค่าใช้จ่าย บริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริะ ภูมิภักดิ์ (2565) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมี 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1. คุณภาพ พัฒนาระบบและบุคลากรให้ทำงานได้ดีขึ้น 2. ปริมาณ แบ่งงานกันทำและประสานงานทั้งภายในและภายนอก 3. เวลา วางแผนงานร่วมกันเพื่อบริหารเวลาอย่างเหมาะสม และ 4. ค่าใช้จ่าย บูรณาการงบประมาณและใช้จ่ายอย่างถูกต้อง ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัตติกาล สุขสิงห์ (2566) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ได้แก่ 1. คุณภาพงาน การทำงานถูกต้องตามระเบียบ มีจรรยาบรรณ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2. ปริมาณงาน มีความมุ่งมั่นตั้งใจ และทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้รับมอบหมาย 3. เวลา ทำงานอย่างรอบคอบและสำเร็จภายในเวลาที่กำหนด และ 4. ค่าใช้จ่าย ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพร จันตะณี (2565) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร คือ 1. ด้านคุณภาพ การปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ ต้องมีความรอบคอบ ทำถูกต้องระเบียบ ใส่ใจในการทำงาน 2. ด้านปริมาณ การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของงานเป็นปริมาณ โดยคำนึงถึงเวลา จำนวนชิ้นงานมีตัวชี้วัด

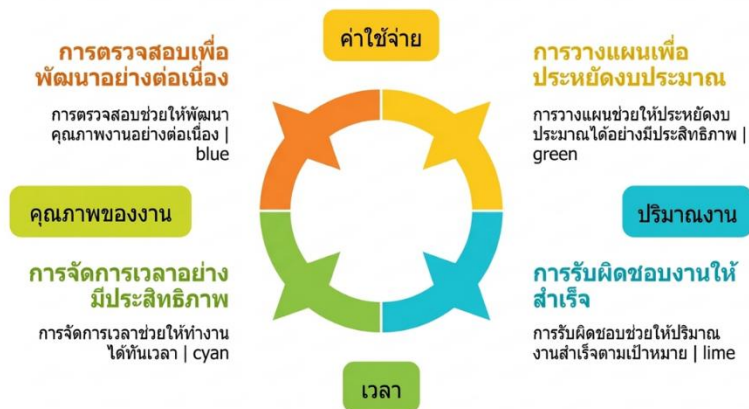
ที่ถูกต้อง 3. ด้านเวลา การบริหารจัดการสรรเวลา การจัดลำดับความสำคัญก่อนและหลัง จะทำให้การปฏิบัติงาน และ 4. ด้านค่าใช้จ่าย การทำงานต้องมีการวางแผน มีการหา จุดคุ้มทุน และใช้จ่ายคุ้มค่า

องค์ความรู้จากการวิจัย

วงจรการปฏิบัติงานของบุคลากร

การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้วยอิทธิบาท

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

1. หลักอริยาบทธรรม ช่วยพัฒนาบุคลากร หลักอริยาบทธรรมทั้ง 4 ประการ ได้แก่ 1. ฉันทะ ช่วยให้บุคลากรทำงานด้วยความรักและความเต็มใจ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในทีมและเพิ่มคุณภาพงาน 2. วิริยะ ทำให้บุคลากรไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สามารถแก้ปัญหาและทำงานให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ทันเวลาและตามปริมาณที่กำหนด 3. จิตตะ ส่งเสริมให้บุคลากรมีความจริงใจและห่วงใยผู้อื่น ช่วยให้ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม และ 4. วิมังสา ทำให้บุคลากรคิดวิเคราะห์และตรวจสอบกระบวนการทำงานอย่างละเอียด ส่งผลให้งานมีความแม่นยำ ได้มาตรฐาน และบรรลุเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว สรุปว่า การใช้หลักอริยาบทธรรมในการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร ช่วยเพิ่มคุณภาพการทำงานและความร่วมมือในทีม ความเพียรช่วยให้บุคลากรสามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมายแม้เผชิญอุปสรรค ความเอาใจใส่ช่วยการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและลดค่าใช้จ่าย และการไตร่ตรองช่วยพัฒนากระบวนการทำงานให้มีคุณภาพ

2. หลักประสิทธิภาพ ช่วยพัฒนาองค์กร ประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้เติบโตอย่างยั่งยืน โดยสามารถประเมินได้จาก 4 ปัจจัยหลัก คือ 1. คุณภาพของงาน การที่บุคลากรทำงานตามมาตรฐานและส่งมอบบริการที่มีคุณภาพจะช่วยสร้างความพึงพอใจและความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ใช้บริการ การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะจึงจำเป็นต่อการเพิ่มคุณภาพงาน 2. ปริมาณงาน การทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละวันหรือตามแผนที่วางไว้ สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของบุคลากรในการทำงานให้ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ขององค์กร การติดตามผลจึงช่วยให้งานไม่ล่าช้า 3. เวลา การบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดจะช่วยลดเวลาในการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพโดยรวม ทำให้บุคลากรทำงานได้รวดเร็วขึ้นและช่วยให้องค์กรประหยัดทรัพยากร และ 4. ค่าใช้จ่าย การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและประหยัด เช่น การดูแลรักษาอุปกรณ์และการนำทรัพยากรมาใช้ซ้ำ จะช่วยลดค่าใช้จ่ายและทำให้องค์กรเติบโตอย่างยั่งยืน สรุปว่า บุคลากรที่มีอริยาบท 4 ในการทำงาน ช่วยให้งานเกิดประสิทธิภาพ 4 ประการ ได้แก่ คุณภาพของงาน ปริมาณงาน การใช้เวลา และค่าใช้จ่าย ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนส่งผลต่อการพัฒนาและเติบโตขององค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้า

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอริยาบทธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลบางเตี๋ย อำเภอฟุนพิน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามหลักอริยาบทธรรม 4 ได้แก่ 1. ด้านคุณภาพของงาน บุคลากรจะทำงานด้วยความรักและความเพียร มีความเอาใจใส่ในรายละเอียด และมีการตรวจสอบปรับปรุงกระบวนการอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้งานมีคุณภาพและได้มาตรฐาน 2. ด้านปริมาณงาน เมื่อบุคลากรทำงานอย่างตั้งใจและความเพียรพยายาม จะช่วยให้

สามารถทำงานได้ตามเป้าหมายและปริมาณที่ต้องการ โดยใช้ความรับผิดชอบและวางแผนอย่างรอบคอบ 3. ด้านเวลา ความเต็มใจและความเพียรในการทำงานช่วยให้บุคลากรสามารถบริหารจัดการเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่เกิดความล่าช้าจากการทำงาน และ 4. ด้านค่าใช้จ่าย หลักกฏิบัติาธรรมยังช่วยให้บุคลากรใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ลดการสูญเสีย และมีการวิเคราะห์การใช้จ่ายอย่างรอบคอบ ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายลดลงและงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น สรุปว่า การนำหลักกฏิบัติาธรรม 4 ประการมาปรับใช้กับการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลบางเดือน มีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมได้อย่างชัดเจน โดยหลักธรรมดังกล่าวส่งผลเชิงบวกต่อคุณภาพของงาน ปริมาณงาน การบริหารจัดการเวลา และการลดค่าใช้จ่ายในการทำงาน ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรควรมีนโยบายการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในหลักกฏิบัติาธรรมอย่างถูกต้อง และสามารถนำหลักธรรมดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริงได้อย่างเหมาะสม
2. องค์กรควรมีนโยบายการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถนำหลักกฏิบัติาธรรมมาใช้ในการทำงานได้อย่างสะดวกสบาย
3. องค์กรควรมีนโยบายพัฒนาเครื่องมือและกลไกที่สามารถวัดและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรได้อย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงหลักกฏิบัติาในการประเมินผล

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์กรควรจัดกิจกรรมฝึกอบรมหรือสัมมนาให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับหลักกฏิบัติาธรรม และวิธีการนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานจริง จัดทำคู่มือหรือเอกสารที่สรุปสาระสำคัญของหลักกฏิบัติาธรรม และตัวอย่างการนำไปใช้ในการทำงานประจำวัน เพื่อให้บุคลากรสามารถศึกษาและทบทวนได้ด้วยตนเอง
2. องค์กรควรส่งเสริมการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เน้นการร่วมมือ ความเอื้ออาทร และความซื่อสัตย์โดยการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ในที่ทำงาน จัดให้มีพื้นที่ทำงานที่สะดวกสบาย และมีสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมการสื่อสารที่เปิดกว้างและซื่อสัตย์ในทุกระดับ โดยการจัดประชุมสม่ำเสมอ เพื่อให้บุคลากรสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้อย่างอิสระ

3. องค์กรควรพัฒนาเครื่องมือการประเมินผลที่มีความละเอียดและสอดคล้องกับหลักอิทธิบาทธรรม มีการตั้งเกณฑ์การประเมินที่สามารถสะท้อนถึงคุณธรรมในการทำงาน ใช้การประเมินผลจากหลายแหล่ง เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างครบถ้วนและครอบคลุม นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำระบบการประเมินผลที่สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาแรงจูงใจของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงานและคุณภาพชีวิตของบุคลากร เพื่อทราบถึงความรู้สึกนึกคิดภายในตัวบุคลากร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยภายในที่เป็นแรงขับเคลื่อนที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร

2. ศึกษาอุปสรรคและปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการทำงานของบุคลากร เพื่อทราบถึงอุปสรรคและปัจจัยที่ขัดขวางการนำหลักอิทธิบาทธรรมไปใช้ในการทำงาน จะช่วยให้องค์กรสามารถวางแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด และส่งเสริมให้บุคลากรสามารถนำหลักธรรมนี้ไปใช้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมหลักอิทธิบาทธรรมในบริบทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อทราบถึงรายละเอียดในการนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมหลักอิทธิบาทธรรมที่เหมาะสมกับบริบท และจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- จิรัตติกาล สุขสิงห์. (2566). *พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานชลประทานที่ 11 กรมชลประทาน* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ณรงค์ศักดิ์ ทั้งทอง. (2565). *ประสิทธิภาพการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมในชีวิตวิถีใหม่ของอุตสาหกรรมยานยนต์จังหวัดนนทบุรี* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธนุต์ม น้อยพานิช. (2566). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรสาธารณสุข อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภาทวโส (ศักดิ์นิติจารุชัย). (2566). *การบูรณาการพุทธธรรมมาภิบาล เพื่อส่งเสริมประสิทธิผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลในจังหวัดพิษณุโลก* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2548). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: บริษัท เอส.อาร์.พรินติ้งแมส โปรดักส์ จำกัด.
- พัชรารณ สันติเสวี. (2565). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภัทรพร จันตะนี. (2565). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มศรีอยุธยา* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มาลัย साแก้ว. (2566). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรกรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วลัยพร เตชนันท์. (2565). *ประสิทธิภาพการให้บริการประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อสวก อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศิริระ ภูมิภักดิ์. (2565). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนของเทศบาลตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน* (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถาบันที่ปรึกษาเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในราชการ. (2558). *โครงการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ตามแผน ปฏิบัติการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.